

Марківська Г. І., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Рябова К. О., к.ю.н., доцент

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН

Господарсько-правова відповідальність як складова механізму правового регулювання господарської діяльності займає важливе місце, так як забезпечує виконання зобов'язання, дотримання законності, правопорядку. Водночас, наукові доробки з означеної проблематики є досить суперечливими, що викликає необхідність проведення подальших досліджень.

Згідно зі ст. 216 Господарського кодексу України (далі – ГК України) учасники господарських відносин несуть господарсько-правову відповідальність за правопорушення у сфері господарювання шляхом застосування до правопорушників господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених цим Кодексом, іншими законами та договором [1].

Реалізація господарських санкцій до правопорушників має як загальну мету забезпечення правопорядку у сфері господарювання, так і спеціальну мету – захист прав і законних інтересів учасників господарських відносин [2, с. 420].

Підставою господарсько-правової відповідальності учасника господарських відносин є вчинене ним правопорушення у сфері господарювання (ч. 1 ст. 218 ГК України). Учасник господарських відносин відповідає за невиконання або неналежне виконання господарського зобов'язання чи порушення правил здійснення господарської діяльності, якщо не доведе, що ним ужито всіх залежних від нього заходів для недопущення господарського правопорушення. У разі якщо інше не передбачено законом або договором, суб'єкт господарювання за порушення господарського зобов'язання несе господарсько-правову відповідальність, якщо не доведе, що належне виконання зобов'язання виявилось неможливим внаслідок дії непереборної сили, тобто надзвичайних і невідворотних обставин за даних умов здійснення господарської діяльності. Не вважаються такими обставинами, зокрема, порушення зобов'язань контрагентами правопорушника, відсутність

на ринку потрібних для виконання зобов'язання товарів, відсутність у боржника необхідних коштів [3, с. 201].

За змістом господарсько-правова відповідальність переважно є матеріальною і застосовується у формі певної системи майнових (економічних) санкцій, передбачених або дозволених нормами господарського законодавства. У такому разі суб'єкти господарювання (як господарські організації, так і громадяни-підприємці) несуть лише матеріальні витрати як відповідальність (примусові виплати, неодержання належних сум, зменшення майна внаслідок відшкодування збитків і т. ін.). Господарське законодавство закріплює принцип повної майнової відповідальності суб'єктів господарювання аж до оголошення банкрутом (ч. 4 ст. 205 ГК України).

Таким чином, найвищою економічною санкцією згідно із законодавством можна вважати процесуальне (судове) оголошення суб'єкта-боржника банкрутом.

Особливістю господарсько-правової відповідальності є те, що застосування до правопорушника заходів господарсько-правової відповідальності може привести до настання для нього інших (нематеріальних) наслідків, що характерно, зокрема, у разі застосування адміністративно-господарських санкцій організаційного характеру, примусового поділу суб'єкта господарювання, який зловживає монополієм (домінуючим) становищем на ринку, визнання емісії цінних паперів недійсною тощо [4, с. 11-12].

Виходячи із ознак юридичної та господарсько-правової відповідальності, поглядів вчених необхідно вказати, що не всі господарсько-правові санкції накладаються у рамках юридичної відповідальності. А це означає, що не вся господарсько-правова відповідальність здійснюється у рамках юридичної відповідальності. Для того, щоб господарсько-правова відповідальність була юридичною, необхідна наявність юридичного складу.

Таким чином, можна зробити висновок, що господарсько-правова відповідальність як один з механізмів підтримки правопорядку в Україні покликана стимулювати належне виконання сторонами своїх зобов'язань, гарантувати їх законні права та інтереси.

Література

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
2. Вінник О. М. Господарське право: навч. посіб. / О. М. Вінник. – 2-ге

вид., змін. та допов. – К.: Прав. єдність, 2008. – 766 с.

3. Малиновська Т. М. Співвідношення понять «господарсько-правова відповідальність» та «господарсько-правові санкції» / Т. М. Малиновська // Право і Безпека. – 2011. – № 4. – С. 200-202.

4. Щербина В. С. Господарсько-правова відповідальність: галузевий підхід, особливості застосування та напрямки подальших наукових досліджень / В. С. Щербина // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2013. – С. 10-15.

УДК 346.9:629.7(043.2)

Масло Н. М., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Козирєва В. П., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННЯХ АВІАТРАНСПОРТОМ

Ефективне функціонування підприємств авіаційного транспорту та інвестиційна привабливість авіатранспортної галузі України значною мірою залежать від належного функціонування судів, які розглядають спори між підприємствами та іншими учасниками господарських правовідносин у сфері авіації.

Потреба у високорозвиненій транспортній системі посилюється під час інтеграції в європейську та світову економіку. Транспортна система стає базисом для ефективного входження України у світове співтовариство та зайняття в ньому місця, що відповідає рівню високорозвиненої держави [2, с. 108].

Питання, пов'язані з врегулюванням спорів у сфері авіації регулюються Господарським процесуальним кодексом, Повітряним кодексом України; Конвенцією про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28.05.1999; Правилами повітряних перевезень пасажирів і багажу, затверджених наказом Міністерства інфраструктури від 30.11.2012; Правилами повітряних перевезень вантажів, затверджених наказом Державіаслужби від 14.03.2006.

Досудове врегулювання господарських спорів відіграє важливу роль як для суб'єктів господарювання, так і для судової системи загалом. Даний правовий засіб застосовується сторонами самостійно та на власний розсуд з метою безпосереднього і швидкого вирішення господарського спору, разом з тим це допомагає «розвантажити» суди від значної кількості необґрунтованих та безпідставних позовів [3, с. 289-290].